

Alternatif Turizm ve Ürün Çeşitliliği Oluşturmada Ekolojik Çiftlikler: Pastoral Vadi Örneği

*Alternative Tourism and Ecological Farms on Creating Diversification of
Tourism Product: Example of Pastoral Valley*

Burhan KILIÇ
Muğla Üniversitesi
burhankilic1@mu.edu.tr

Alper KURNAZ
Muğla Üniversitesi
alper_kurnaz@hotmail.com

Özet

Kitle turizm hareketliliği içerisinde yer alan insanların tüketim taleplerinde meydana gelen değişim son yıllarda turizm sektöründe ürün çeşitlendirme çalışmaları ve klasik turizm ürünü olarak adlandırılan deniz, kum ve güneş üçlemesine alternatif olarak ortaya çıkan alternatif turizm türlerinin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Değişen talebi karşılamak ve bu alanlardaki özel ilgiye sahip turistler içindeki en önemli payı alabilme yarışı ile birlikte çeşitli yatırımlar yapılmıştır. Turizm sektöründe ortaya çıkan ürün çeşitliliği oluşturma anlamındaki çalışmalarda ürünün kendi başına bir çekiciliğe sahip yeni bir ürün olabileceği gibi diğer ürünleri destekleyici özelliğinin de olabileceğini belirtmek mümkündür. Çok zengin bir flora ve fauna sahip Muğla yöresi aynı zamanda pek çok endemik bitki türüne de sahip bir turizm bölgesidir. Klasik turizm ürünü anlamında da önemli bir destinasyon olan bölge, aynı zamanda alternatif turizm hareketliliği için de çok önemli bir potansiyele sahiptir. Çalışmanın amacı, ürün çeşitlendirme politikaları ile eko turizm, çiftlik ve tarım turizmi uygulamaları kapsamında geliştirilen, bu konuda örnek olabilecek Pastoral Vadi Ekolojik Yaşam Çiftliği nitel araştırma yöntemlerinden örnek olay metodu ile incelemektir.

Anahtar Kelimeler: Eko turizm, turizmde ürün çeşitlendirme, alternatif turizm, ekolojik çiftlikler

Abstract

The changes at mass tourism activity within the human consumption demands, in recent years in tourism product diversification efforts has caused to emerge alternative tourism types as an alternative to the classic tourism product called sea, sand and sun trilogy. Various investments were made to meet the demand and get the most important share of tourists having special interest in those areas. The studies on product diversification in tourism industry indicate that the product itself has an attractive new product features as well as supporting other products may also be possible to specify. Mugla, which has a very rich flora in the region also has many endemic plant species

and is a tourist area. The region which is a very important destination as a classical tourism product, at the same time has a very significant potential for alternative tourism mobility. The aim of the study is to examine the Pastoral Valley Ecological Farm Life which has been developed within the scope of product diversification policy, ecotourism, farm and agricultural tourism practices and could be an example on this topic. In this study, case study method which is one of the qualitative methods was used.

Key Words: *Ecotourism, diversification of tourism product, alternative tourism, ecological farms*

GİRİŞ

Kitlesel turizm hareketine katılan tüketicilerin, bu hareketlilik içerisinde tekrarlı olarak buldukları ve son yıllarda klasik turizm ürününden turizmin alternatif ürünlerine doğru yönelikleri görülmektedir. Alternatif turizm hareketliliğinde yaşanan hızlı bir talep artışı ve buna paralel olarak da alternatif turizm arzının da büyüdüğü ve çeşitlendiği gözle görülebilir bir gerçektir. Turizm pazarında yeni ortaya çıkan destinasyonlardaki alternatif turizm çeşitlerinin ön planda olması ve eski destinasyonlarda da görülen ürün çeşitlendirme aktiviteleri alternatif turizmin gelecekte talep yoğunluğunun yüksek olacağını göstermektedir.

1990'lı yılların başından itibaren yoğun şekilde turistik tüketicilerde klasik turizm ürünü olarak adlandırılan deniz, kum ve güneş üçlemesinden, bireysel ve özel ilgi gerektiren ürünlere doğru bir yönelme ortaya çıkmıştır. İnsanların güneş altında boş vakitlerini öldürmek yerine ulaşım araçlarındaki hız ve konfor sayesinde tatil sürelerini birkaç parçaya bölerek ilgi alanlarına yönelik tatile çıkmayı yeğlemeye başlamışlardır. Bu yönelişin öncelikle klasik turizm ürününe duyulan tatmin düzeyi, değişik kültürleri keşfetme isteği, ülkeler arasındaki mesafelerin kısalması, eğitim ve gelir düzeyindeki artış, genel turizm hareketliliği içerisinde ekonomik problemlerini çözmüş üçüncü yaş turist profiline artması, kültürel ve sportif aktivitelere katılma isteği gibi pek çok nedeni bulunmaktadır. Değişen bu talep karşısında turizm yatırımcıları da pazardaki yerlerini yeniden konumlandırmak amacıyla talebin istekleri doğrultusunda yatırımlarını yönlendirmeye başlamışlardır. Ortaya çıkan bu turizm hareketliliğinin adı kitle turizmine bir alternatif olarak değerlendirilmesi dolayısıyla alternatif turizm olarak adlandırılmaktadır.

Alternatif turizm bazı araştırmacılar tarafından turizm ürününün çeşitlendirilmesi olarak da adlandırılmaktadır (Hacıoğlu ve Avcıkurt, 2008). Yine bazı araştırmacılar alternatif turizm için özel ilgi turizmi ifadesini de kullanmaktadır (Küçükarslan, 2007; Akoğlan-Kozak ve Bahçe, 2009). Turizm sektöründe ürün çeşitlendirme kavramı ne şekilde adlandırılırsa adlandırılınsın gerçek olan şudur ki; turizm hareketliliğine katılan turistlerin tüketim davranışlarının yavaş yavaş değiştiği görülmekte ve bu bağlamda yapılacak yeni yatırımların yönünün de alternatif türler yönünde şekilleneceği ortaya çıkmaktadır.

Türkiye, klasik turizm ürünü açısından değerlendirildiğinde dünyanın sayılı turistik destinasyonları içerisinde sayılmaktadır. 2009 yılı Dünya Turizm Örgütü tarafından yayınlanan verileri incelendiğinde; Türkiye, 2008 yılında dünya turizm hareketliliği içerisinde 25 milyar dolar turizm geliri ile dünyanın 8. ve 22 milyon ziyaretçi sayısı ile dünyanın 9. en büyük destinasyonudur (UNWTO, 2009). 2009 yılı verilerine göre ise Türkiye; ziyaretçi sayısı bakımından 7. sıraya yükselmiş ve turizm

gelirleri açısından da 9. sıradaki yerini korumaktadır (TYD,2010:29). Türkiye’de Kültür ve Turizm Bakanlığı ve turizm sektörü sivil toplum kuruluşları ülkenin mevcut başarısını korumak ve dünyadaki turizm sektöründeki yeni alternatif eğilimleri takip etmek amacıyla bir dizi çalışmalar yapmaktadırlar. Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından hazırlanan öncelikle Eylem Planı 2013, sonra da Türkiye Turizm Stratejisi 2023’de öngörülen çalışmalarda turizm ürününün çeşitlendirilmesi konusunda ciddi hassasiyet bulunmaktadır. 2023 Turizm Stratejisi’nde hedef olarak belirlenen turizm çeşitleri; sağlık turizmi ve termal turizm, kış turizmi, golf turizmi, eko turizm ve yayla turizmi, deniz turizmi, kongre ve fuar turizmi öncelik olarak sıralanmaktadır. Ayrıca, iç turizm pazarında alternatif turizme dayalı ürünler araştırılarak bölgesel ve yerel bazda kapasite artırmaya yönelik çalışmaların yapılacağı ve bu değerlerin tanıtım ve pazarlamasının yapılacağı ifadeleri yer almaktadır. Bu bağlamda ülkemiz turizminde klasik turizm ürününün yanında, alternatif ürünlerinde gelecekte pazarda önemli yer tutacağı anlaşılmaktadır (Türkiye Turizm Stratejisi 2023, 2007: 16).

Çalışma, değişen turist profili ve buna paralel olarak ortaya çıkan alternatif yatırımlardan birisi olan eko turizm, tarım ve çiftlik turizmi konsepti ile faaliyet gösteren Pastoral Vadi Ekolojik Yaşam Çiftliği’nin turizm ürünündeki çeşitliliği inceleme anlamında örnek bir işletme olması ve turizm ürünündeki çeşitlendirme çalışmalarının önemini vurgulamak amacıyla yapılmıştır. Çalışmada öncelikle alternatif turizm ve ürün çeşitlendirme kavramı tanımlanmıştır. Sonrasında ise gelecekte sayısının daha da artacağı, çevreye ve doğaya duyarlı, doğal doku ve değerleri arayan, şehir hayatı içerisinde özlemini çektiği doğal yaşam alanlarını görmek ve yaşamak isteyen tüketici kitlesinin beklediği alternatif turizm türlerinden biri olan eko turizm ve çiftlik turizmi kapsamında Pastoral Vadi Ekolojik Yaşam Çiftliği örnek olay yöntemi ile incelenmiş ve bulgular rapor haline getirilmiştir.

KURAMSAL ÇERÇEVE

Turizm Sektöründe Ürün Çeşitlendirme ve Alternatif Turizm

Son yıllarda turizmin hareketliliği içinde yer alan tüketicilerin, tüketim eğilimlerindeki değişim hem akademik alanda hem de sektörünün profesyonelleri tarafından dikkatlice izlenmesi ve irdelenmesi gereken önemli bir konu olarak kabul edilmektedir. Turist talebindeki bu değişim, yatırımcıları da yeni turizm ürünü çeşitliliğine doğru yöneltmektedir.

Turizm hareketliliğine katılan turist sayısındaki hızlı artış yeni turizm bölgelerinin/destinasyonların ve ürün çeşitlendirme çalışmalarının yapılması gerekliliğini zorunlu kılmıştır. Yeni turizm ürün çeşitliliği oluşturmak, destinasyonların en önemli politikası durumuna gelmiştir. (Tosun vd., 2003). Bu artış ve çeşitlendirme ihtiyacına paralel olarak, arz miktarında da büyük oranda artış meydana gelmiştir. Gerçekleşen bu artışlar nedeniyle günden güne turistik ürünlerde çeşitliliği ortaya çıkarmaya başlamıştır.

Turizm sektöründe, insanları seyahate yönelten mal ve hizmetler ile seyahatin kendisi, seyahatin hedef bölgesi, hedef bölge içerisindeki bir alan veya bölgelerin birleşimi turizm ürünü olarak adlandırılmaktadır (Küçükaltan ve Yıldız, 2009: 1142). Bu bağlamda araştırmacılar turizm ürünü kavramını seyahatin bütünü ve seyahat edilen bölgeyle açıklamışlardır. Tosun ve diğ. (2003) ise turizm ürününü, turistik tüketicinin seyahati boyunca yararlanmış olduğu belli bir coğrafyadaki tüm turistik mal ve hizmet üreten ticari işletmelerin ürünleri olarak tanımlamışlardır. Bu tanıma göre ise turizm

ürün tüketicilerin seyahatleri esnasında o bölgede bulunan turistik amaçlı faaliyet gösteren işletmelerin ürünleri ile açıklanmıştır.

Turizmde ürün çeşitlendirme kavramı, ürünü tarif ederken kullanılan turistik ürün ifadesine benzer olarak turistik ürün çeşitlendirme olarak yaygın olarak kullanılmaktadır. Farklı kavramlarla ifade edilen turizmde ürün çeşitlendirme “birçok dış rekabet koşullarına uyum sağlamak amacıyla çeşitli yöntemlerle turizm arzını artırma ve farklılaştırma yönündeki faaliyetler” şeklinde tanımlanmaktadır (Emekli, 2002). Yapılan tanımda arzın ve rekabetin artırılması için farklılaştırmaya vurgu yapılmaktadır. Açıklamalar ışığında turizmde ürün çeşitlendirme kavramını; “klasik turizm ürününün dışında bir turizm işletmesi veya destinasyonun bünyesinde bulundurduğu tarihi, sosyal, kültürel, doğal vb. kaynakların ulaşılabilir bir duruma getirilip, turistik ürün üreten işletme imkânlarıyla desteklenmesi ve turistik tüketicilerin hizmetine sunma” olarak ifade etmek mümkündür.

Hacıoğlu (2000: 39) ‘na göre turizmde ürün iki şekilde ortaya çıkmaktadır. Bunlardan birincisi, bir ülke veya bir yörenin sahip olduğu tüm doğal, tarihi ve turistik kaynakların oluşturduğu turizm ürünüdür. İkincisi ise, tüketicilerin yer değiştirmelerine ve tatil yapmalarına imkân veren paket turu oluşturan turistik hizmetlerin bütünüdür.

Turizm sektöründe ürün çeşitlendirme, kitle turizminden farklı olarak sadece daha fazla ve daha nitelikli denilebilecek tatmin düzeyi oluşturmaktan ziyade daha geniş bir anlamı bulunmaktadır. Kitle turizmine seçenek oluşturacak türlerin, aynı zamanda kitle turizminin oluşturduğu olumsuz etkileri mümkün olan en alt seviyede tutarak, gelişmede bölgesel kaynakların kullanılması ve geliştirilmesini amaçlaması konunun önemi ile ilgili örneklerden birkaçıdır (Küçükaltan ve Yıldız, 2009: 1146). Ürün çeşitlendirme stratejilerinin uygulanmasında temel kavramlara öncelik sağlanması, yöresel mimariyi koruyarak bölge ile bütünleşmiş planlı organizasyonlar hazırlama, mevcut yapı stokunu kullanma, talep ortalamasına göre kapasite tayini, talebe sınır koyma, yerel işgücünü kullanma, dinamizm ve aktiflik gibi bazı uygulama ve faydalarının da olduğunu ifade etmek mümkündür (Can, 2007: 23).

Turizmde ürün çeşitlendirme; yeni ürün geliştirme, destekleyici ürün ve farklılaştırılmış ürün olmak üzere üç şekilde görülmektedir. Mevcut turistik ürüne karşı rakip olabilecek, kendi başına çekim gücüne sahip ve kendine talep yaratabilecek turistik ürünler yeni turistik ürün olarak adlandırılmaktadır. Bu anlamda yeni turistik ürün çeşidi, kendi başına bir turistik çekim unsuru yaratmakta, tek başına turist çekmektedir. Bundan başka, turistik ürünler ana çekim unsurunu oluşturan ürünü destekleyici durumda da bulunabilirler. Turistik tüketici, seyahati boyunca tek bir turistik ürün çeşidini talep edebileceği gibi farklı çeşitlerin birleşimini seyahatine katmayı tercih edebilir. Turizm ürününün farklılaştırılması ise var olan ürünün kendisinde yapılan değişiklikleri ifade etmektedir (Küçükaltan ve Yıldız, 2009 içinde Timur, 2002).

Alternatif turizm, kitlesel klasik turizme alternatif olarak gelişen turizm türlerini ele alan bir kavramdır. Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından alternatif turizm; “sosyal ve ekolojik uyuma, yerel ve yabancı girişimcilerin işbirliğine ve gelişmede yerli malzeme kullanılmasına öncelik verme amacını güden bir turizm çeşididir” şeklinde tanımlanmaktadır (Hacıoğlu ve Avcıkurt, 2008: 8). Başka bir araştırmada ise alternatif turizm; “geleneksel ve klasik kitle turizmi ve şehir turizminin olumsuz etkilerini azaltmak amacıyla yeni turistik ürünlerin bir araya getirilmesi ile oluşturulmuş bir

turizm çeşidi” olarak tanımlamaktadır (Tosun, vd., 2003). Alternatif turizm kavramının ortaya çıkmasını sağlayan temel etkenler ise, turizmin gittikçe artan olumsuz çevresel etkilerinin fark edilmeye başlanması, yeni turistik aktiviteler arayan turist sayısındaki artış, ekonomik ve çevresel etkenlerin giderek önem kazanması ve turizm pazarındaki genel eğilimlerin alternatif turizm çeşidine doğru kayması olarak sıralanabilir (Yıldız ve Kalağan, 2009: 43).

Türkiye, alternatif turizm açısından iki tür ürün geliştirme yoluna gitmiştir. Birinci kategori; doğal ve sağlık kökenli, dini içerikleri olan, balon ve spor turizmini içeren çeşitlerdir. İkinci kategori ise; birinci kategori ile ilişkili olarak kamp ve karavan turizmi, kış turizmi, kuş gözlemciliği, av turizmi ve golf turizmidir (Oral ve Tavmergen, 1998). Günümüzde turistler genel olarak farklı olarak algıladıkları ve kendilerine ilginç gelen ürünlere ilgi göstermektedirler (Baloğlu ve McCleary, 1999). Türkiye bu anlamda var olan doğal, tarihi ve kültürel varlıklarını koruyabilmek ve sürdürülebilirliği sağlamak amacıyla son yıllarda önemli çalışmalar yapmıştır. Türkiye’de turizm sektörü ile ilgili çalışmalar 1960’lı yılların başında planlı kalkınma dönemiyle birlikte başlamıştır. Sürdürülebilirliğin gerçekleştirilebilmesi ve dünya turizm hareketliliği içinde ülkenin bir destinasyon olarak sahip olduğu yerin daha üst sıralara taşınabilmesi amacıyla Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından 2013 Eylem Planı ve 2023 Stratejik Plan uygulamaya konulmuştur. Bu planlı gelişim hedefleri ülkemiz turizminin geleceği ile ilgili hedeflerin alternatif türlerin geliştirilmesi yönünde olduğu ve bu kapsamda yapılacak çalışmaları açıkça ifade etmektedir.

Eko Turizm

Eko turizm kavramı, turizm-çevre ilişkilerinin önem kazanması ve sürdürülebilirlik tartışmaları ile birlikte gündeme gelerek popüler olmuş, son yıllarda da adından sıkça söz edilir bir hal almıştır. Eko turizm, doğaseverler ve çevre duyarlılığı olan turistlerin hareketlerinden daha geniş kapsamlı bir konu olarak değerlendirilmektedir. Gerçekte eko turizm olgusu çevresel, ekonomik ve sosyal ilişkiler bütünü olarak ifade edilmektedir. Uluslararası Doğa Koruma Birliği’nin tanımına göre eko turizm, doğayı ve kültürel kaynakları anlayarak korumayı destekleyen, düşük ziyaretçi etkisi olan ve yerel halka sosyo-ekonomik fayda sağlayan, bozulmamış doğal alanlara çevresel açıdan sorumlu seyahat ve ziyarettir (Kurdoğlu, 2001: 4). Uluslararası Eko turizm Topluluğu TIES’e (The International Ecotourism Society) göre ise; eko turizm, “çevreyi koruyan ve yerel halkın refahını gözeten, doğal alanlara karşı duyarlı seyahat” olarak tanımlanmıştır (Küçükaslan, 2007: 80).

Eko turizm aktivitelerinin bulunduğu destinasyonlarda çevre eğitimi imkanı sağlamakta ayrıca bunun yanında, doğallığın yaşatılmasına olanak sağlayan tutum ve davranışları da teşvik etmektedir. Yine sürdürülebilir bir sanayi ve kalkınma için yöre halkını motive edici bir etkiye de sahiptir. Bu yüzden eko turizmin hem bir sanayi hem de bir turistik deneyim biçimi olarak sürdürülebilirlik, koruma ve ev sahibi toplumların güçlendirilmesi biçiminde üç ana hedefi bulunmaktadır (Haywood, 1988).

Yöreye özgü yiyecekler ve geleneklerle ilgili tecrübeler yerel flora ve fauna ile ilgili kazanımlar çevre ile iç içe gerçekleşmektedir. Böylece ekoturizm faaliyetleri aktif çabalara odaklanmaktadır. Katılımcıların aktif katılımıyla gerçekleşen bir alternatif turizm dalıdır (Swanson, 1992). Eko turizm yöre halkı ve turizm gelişimi arasındaki ilişkinin temel etkileşimini kolaylaştırmıştır. Bölgenin tanınmasının yanında, yörede ikamet edenler ve gelişme organları arasında herhangi bir müzakereye gerek olmaksızın

bölgenin gelişiminde önemli bir hareket olmuştur. Yöre halkı, özel teşebbüsler ve devlet arasında pek çok fırsatlar yelpazesinin olduğu açık bir şekilde kabul edilmektedir. Eko turizm aktiviteleri bütün ortakların çıkarına ve ekonomik olarak tarafların yararına olduğu ortaklığın en kabul edilebilir durumu olarak ifade edilmektedir.(Wearing ve Neil, 2009)

Eko turizm kavramı ilk kez Hector Ceballos Lascurain tarafından 1983 yılında ortaya atılmış, başlangıçta doğadan zevk alma ve doğanın kıymetini bilme olarak adlandırılmıştır. Lascurain'e göre eko turizm "nispeten bozulmamış ve kirletilmemiş, beğenilen manzara ve yabancı bitki türleri ile hayvanların yaşadığı yerlere yapılan seyahattir" (Che, 2006 içinde Ziffer, 1989).

Uluslararası Eko turizm yılı çerçevesinde Dünya Turizm Örgütü tarafından Almanya, Kanada, İspanya, İtalya ve İngiltere'de yapılan araştırmalarda eko turizm pazarındaki turist profili; 30-59 yaş arası, yüksek gelir sahibi ve yüksek eğitilmiş, gastronomi ve kültüre ilgi duyan bir tüketici kitlesi olarak açıklanmıştır (1).

Dünyada; Avusturya, İngiltere, Almanya, Kuzey Amerika ve Yeni Zelanda da yapılan çiftlik turizmi uygulamaları son zamanlarda ülkemizde de turizm arzı içinde yerini almaya başlamıştır. Özellikle Buğday Ekolojik Yaşamı Destekleme Derneğinin 2004 yılında hayata geçirdiği Tarım Turizm Bilgi ve Tecrübe Takası (TaTuTa) projesi ile ülke genelindeki 34 noktada 72 çiftlik, çiftlik turizmi hizmeti vermeye başlamıştır (2). Proje ekolojik tarım yapan çiftçileri turizm faaliyetleriyle daha aktif hale getirerek maddi ve manevi anlamda desteklemeyi amaçlamaktadır (Yılmaz 2008: 132).

Turizm Stratejisi 2023'de eko turizm uygulanacak yörelerde, özellikle kırsal kesimde tarım dışı istihdam alanları oluşturulacak, bu da bölgeler arasındaki dengesizliklerin azaltılmasına, kadının statüsünün iyileştirilmesine, kırsal alanlardaki nüfus göçünün durdurulmasına ve milli değerlerin korunması ve tanıtımına katkıda bulunulması hedeflenmektedir. Bununla birlikte eko turizmin yaygınlaştığı bölgelerde bu turizm türünün (Türkiye Turizm Stratejisi 2023, 2007: 55-56);

- Bölge ekonomisinde üretim çeşitliliğinin artırılarak ekonomik istikrarın sağlanmasına,
- Bölgede nitelikli, niteliksiz işgücüne önemli çalışma fırsatlarının oluşturulmasına,
- Bölgede yer alan küçük ve orta ölçekli işletmelerin gelişmesine,
- Yerel düzeyde sanayi ve ticareti uyarıcı altyapı yatırımlarının geliştirilmesine,
- Gençlerin ve toplumun eğitimi ile yerel düzeyde modernizasyon sürecinin sağlanmasına,
- Sosyo-ekonomik gelişme konusunda başka seçeneği olmayan bir yörede yerel halk ve turistler tarafından kullanılabilir rekreasyonel ve turistik olanaklar sağlanmasına,

- Yerel düzeyde kişisel gelirlerin ve vergi vb. kamu gelirlerinin artmasına,
- Yerel düzeyde imajın geliştirilmesi ve yerel halkın çevreyi koruma ve geliştirme bilincinin artmasına katkı sağlayarak bölge ve kırsal kalkınmaya imkân sağlayacağına yönelik ifadeler yer almaktadır.

Çiftlik Turizmi ve Tarım Turizmi

Çiftlik turizmi insanların sürekli yaşadıkları, çalıştıkları ve her zamanki sosyal-temel ihtiyaçlarını karşıladıkları yerlerin dışında, faaliyette olan bir çiftliğe gelerek gününbirlik veya daha uzun süreli konaklamalarla bu çiftlikteki tarımsal faaliyetlere katılmalarıyla oluşan bir turizm türüdür. Çiftlik turizminin yapıldığı çiftliklerde asıl amaç; tarımsal faaliyetler yapmak, hayvancılık ve üretilen tarımsal ürünlerin satılmasıdır. Aynı zamanda bu çiftlikler turizm aktivitelerini de faaliyetlerine dahil ederek sanayileşmiş şehirlerde-ülkelerde yaşayan insanlara rahatlama, doğayla baş başa olma imkanı sağlamaktadır. Çiftliklerde ziyaretçilere konaklama, yeme-içme imkânları ve bir takım açık hava aktiviteleri sunulmaktadır (Yılmaz, 2008: 111).

Çiftlik turizmi tarımsal çeşitlendirmeyi kolaylaştıran ve geliştiren bir turizm çeşidi olarak bu alanda faaliyet gösteren işletmelere oldukça önemli imkanlar sunabilmektedir. Bu anlamda çiftlik turizmi iki kategoride incelenmektedir. Birincisi, çiftlik turizmi sayesinde tarımsal çeşitlilik yaratarak çiftçi ailelere işlerini yeniden yapılandırma imkanı sunma, ikincisi ise gerçekten işlerini ve kendilerini çiftlik turizmine adanmış olanların yapmış olduğu işletmecilik faaliyetleridir. İkinci olarak belirtilen kategorideki işletmelerin sayısı gün geçtikçe daha çok artmakta ve bu alandaki çalışmalarda buna paralel olarak artış göstermektedir (Hall ve Page, 2006).

Çiftliklerde ziyaretçilere, yöreye özgü tatlar sunulmakta, inek sağma, koyun gütmeye, yün kırpma, çiftlik hayvanlarını besleme, meyve toplama, yabancı otları çapalama- yolma, hasat yapma, at binme gibi faaliyetler sunulmaktadır. Bu aktivitelerin yanında yapılabilen doğa yürüyüşü, bisiklet turları, fauna inceleme gibi tek başına da yapılabilen turizm türleri de çiftliklerin faaliyetleri arasına eklenerek çeşitlilik sağlamaktadır (Yılmaz 2008: 109; Çakılcıoğlu, 2009: 3). Yine aynı şekilde yerel festivaller, müzeler, sanatsal sergiler, el sanatlarının satışı, eğitsel geziler, eğlendirici faaliyetler, kültürel olaylar, doğal çekiciliklere yönelik aktiviteler bu kapsamda değerlendirilmektedir (Çıkın vd., 2010: 4).

Tarım turizmi çerçevesinde çiftlik turizm hizmetlerinden farklı olarak konserve, hamur işleri, peynirler gibi evde yapılan ürünlerin tadılması, çiftlik ürünlerinin satın alınması, gündelik tarım faaliyetlerine katılma, yöresel kültürü ve gelenekleri görme (dans, müzik, kıyafet vb.) gibi faaliyetlerde yapılabilmektedir (Gündüz, 2004: 40).

Tarım turizmi tarımsal üretimin yoğun olduğu bölgelerde yapılması özelliğiyle üreticilere ek gelir sağlayan bir faaliyettir. Bu turizm türünün yapıldığı bölgelerde tarım ve turizm bütünleştirilerek faydalı bir etkileşim yaratılmaktadır. Verimli tarım arazilerinde üretim devam ederken, verimsiz ya da tarıma uygun olmayan alanlar turizm ve rekreasyon faaliyetlerinde kullanılarak değerlendirilmektedir (Küçükaltan, 2002: 150).

YÖNTEM

Özellikle son yıllarda kitlesel turizm hareketliliğinden uzaklaşma eğiliminde olan turizm talebinde alternatif turizm arayışına yönelme olduğu ve bu konuda turizm bölgeleri ve destinasyonların bu talepteki değişime paralel olarak yeni ürün çeşitliliği yaratmaya yönelik çabalarının bulunduğu görülebilir bir değişimdir. Çalışmanın amacı, özellikle ekolojik bir yaşam sunan, eko turizm, tarım ve çiftlik turizminin de birlikte yapılabildiği bir Ekolojik Yaşam Çiftliğini turistik açıdan incelemektedir. Analiz birimi olan Pastoral Vadi'nin ayrıntılı bir şekilde değerlendirildiği bu inceleme sürecinde, böyle bir çalışma için en uygun metodun nitel araştırma yöntemlerinden biri olan örnek olay incelemesi yoluyla gerçekleştirilmesi uygun bulunmuştur.

Araştırmada örnek olay yönteminin tercih edilmesinin nedenleri arasında araştırma konusunun kendi yaşam çevresinde incelenmek istemesi, konu ile ilgili derinlemesine bilgi elde edilmesine olanak sağlaması, araştırma merkezinin kendine özgü özelliklere sahip olması (Köklü, 1994; Yıldırım ve Şimşek, 2000: 151; Karasar, 2002: 175) ve daha önce bu konuda çalışma yapılmaması sıralanabilir. Ayrıca bu yöntem, bir konu, olay, işletme veya bölge hakkında ayrıntılı bilgi toplamaya olanak sağlayarak yeni kuramların geliştirebilmesine fırsat vermesi nedeniyle tercih edilmektedir (Yin, 1994: 79).

Araştırma kapsamında veri toplama araçları görüşme, gözlem ve doküman analizidir. Bu tür araştırmalarda birden fazla veri toplama aracından yararlanılması bulguların daha güvenilir ve daha kapsamlı olmasını sağladığı gibi araştırmanın geçerliliğini de arttırmaktadır (Veal, 2006: 107, Robson, 2002: 372; Kılınç, Atay ve Mesci, 2009: 244).

Araştırmada öncelikle analiz birimine ait dokümanlar incelenmiştir. Bu amaçla Pastoral Vadi'ye ait broşür, dergi, televizyon yayınları, katalog, web sayfası vb. basılı ve sanal veriler taranmıştır. Veri toplamanın ikinci aşamasında ise analiz birimi kendi doğal ortamında gözlemlenmiş ve turistik amaçlı kullanımı yönünde neler yapıldığı ve yapılabileceği analiz edilmiştir. Doküman analizi ve gözlem sonucunda elde edilen bilgiler ışığında mülakat için yarı yapılandırılmış form hazırlanmış ve bu formda yer alan sorular çerçevesinde analiz biriminin en üst düzeydeki yöneticisi Sayın Ahmet KİZEN ile görüşülmüştür. Her üç veri toplama aşamasında elde edilen tüm bilgiler rapor haline getirilmiştir.

Yapılandırılmış formda yer alan sorular;

1. Pastoral Vadi ne demektir? Böyle bir işletmeyi kurma düşünceniz nereden doğmuştur?
2. Pastoral Vadi'nin sunduğu hizmetler, içeriği nedir?
3. Pastoral Vadi'de misafirlerin katılabileceği etkinlikler nelerdir?
4. Pastoral Vadi'de sunulan araştırma ve geliştirme faaliyetleri nelerdir?
5. İşletmede misafirler yılın hangi aylarında ne gibi etkinliklerde bulunabilmektedir?

6. Toprak kiralama ya da diğer adıyla Pay ne demektir ve uygulaması ne şekilde gerçekleşmektedir?
7. İşletmeyi ziyaret eden müşteri profili nasıldır?

FETHİYE PASTORAL VADI'YE İLİŞKİN BULGULAR

Konumu ve Tarihi

Pastoral Vadi çiftliği, Fethiye'nin Yanıklar Köyü sınırları içinde Kocabük mevkiinde yer almaktadır. Fethiye'ye 18 km. Dalaman Havaalanına ise 40 km. uzaklıkta, Fethiye'yi Muğla'ya bağlayan çevre yolundan Yanıklar Köyüne giden yoldan sonra 3 km. uzaklıkta bulunmaktadır. Ekolojik yaşam çiftliği konsepti ile 2006 yılında bölgede klasik turizm ürününe bir alternatif olarak, deniz-kum ve güneş tatilini renklendirmek ve bu bölgede eko turizmin de bir tatil konsepti olabileceği düşüncesiyle faaliyetlerine başlamıştır.

Pastoral Vadi'nin yanında Kargı Çayı bulunmaktadır. Batı Toros Dağları'nın eteklerinden doğduktan sonra günlük ağaçlarının ve narenciye bahçelerinin arasından geçerek Yanıklar Sahilinde Akdeniz'e ulaşılmaktadır. Caretta Caretta kaplumbağalarının üreme alanı olan kumsalın hemen yanında ise, göçmen kuşların konakladığı Akgöl bulunmaktadır. Bölge zengin flora ve faunasıyla oldukça önemli bir çekim merkezidir.

Pastoral Vadi; binlerce yıllık tarihsel süreç içinde birbirlerinden etkilenen Likya, Roma, Bizans ve Osmanlı uygarlıklarına tanıklık eden eski kent yerleşimleri ile aynı coğrafyada yer almaktadır. Barış ve dostluğun simgesi Kaya Köyü, bir doğa harikası olan Ölüdeniz, Saklıkent Kanyonu, Kelebekler Vadisi, Göcek ve Fethiye Körfezinin koylarıyla adaları bu coğrafyayı süsleyen güzellikler açısından zengin bir bölgedir.

İçeriği

Pastoral Vadi Organik Tarım ve Ekolojik Yaşam Çiftliği, organik tarım, ekolojik yaşam ve tatil olgularının birlikte değerlendirildiği, ekolojik mimari yaklaşımıyla tasarlanmış taş, ahşap ve kerpiç evlerde yılın 12 ayı konaklama olanağı sağlamaktadır. Pastoral Vadi, kent yaşamının ve teknolojinin getirdiği stres ve sıkıntıları doğal, sakin ve huzurlu bir ortamda unutmak isteyenler için "köye dönüş" tadında bir tatil çiftliği konsepti ile pazarlanmaya çalışılmaktadır.

Pastoral Vadi'nin konuklarına çiftlikte organik olarak üretilen ürünlerden yöresel geleneksel yöntemlerle hazırlanan ve sağlıklı Akdeniz mutfağının özelliklerini taşıyan yemekler sunulmaktadır. Çiftlikte yetiştirilmeyen ürünler ise, bölgede Pastoral Vadi'nin önderliğinde oluşturulan "Organik Tarım Üreticileri Birliği" üyelerinin bahçe ve tarlalarından sağlanmaktadır. Sebze ve meyvelerin besin değerlerinin korunarak ve doğal lezzetleriyle tüketilmesi, Pastoral Vadi'nin ekolojik yaşam ilkelerinden birisi olarak değerlendirilmektedir.

Çiftliğe gelen konukların arzu etmeleri halinde tarımsal çalışmalara katılabilme, yerel kültür ve el sanatları atölyesinde kilim dokuyabilme, topraktan çanak-çömlek yapabilme fırsatlarının yanında ayrıca ahşap oyma, sepet örme, tarhana, erişte, reçel ve turşu yapmayı deneyebilme imkanları bulunmaktadır. Çocuklu aileler içinde aynı şekilde çocuk atölyesinde, kendi topacını, uçurtmasını, model uçağını, ekmeğini böreğini yapmak isteyen her yaş grubundaki çocuklar için "üretim" isteğini harekete

geçirecek ve onlara bilgisayar oyunlarının sanal dünyasını unutturacak imkânlar sunulmaktadır.

Pastoral Vadi'de tatil; "çiftlikte üretilen her şey dahil" anlayışı ile fiyatlandırılmaktadır. Sabah öğle, akşam yemekleri, ara öğünler, mutfakta, bahçede ve atölyelerde üretilen bütün yiyecek ve içecekler ile çay, kahve, bitki çayı ikramları yapılmaktadır.

Pastoral Vadi'yi oluştururken, ana ürün olarak Valencia tipi portakal yanında limon, zeytin, nar gibi meyve çeşitleri için 900 kadar fidan dikilmiştir ve bu çalışmaların ileriki yıllarda çeşitlenerek devam edeceği planlar arasındadır.

Bahçelerdeki meyve ağaçlarının arasında, ara ürün olarak sebze ve yem bitkisi üretimi yapılmaktadır. Sertifikalı organik tarım yöntemleri ile yetiştirilen domates, biber, patlıcan, enginar, marul, soğan, fasulye gibi sebzeler ve meyveler, konukların ve çiftlikte yaşayan çalışan herkesin beslenme gereksinimi için kullanılmaktadır. Tüketimden artan ürünlerin bir kısmını yine geleneksel doğal yöntemler kullanılarak daha sonra tüketilmek için saklanmaktadır, fazlası ise çiftlikte üretilemeyen ve ihtiyaç duyulan diğer gereksinimleri karşılamak için pazarlanmaktadır.

Hayvansal ürün ve gübre gereksinimini karşılamak için, doğal ortamlarında tavuk ve ördekler, ağılda ise inek ve koyunlar barındırılıp, onların da doğal yemlerle beslenmeleri sağlanmaktadır.

Organik şarap üretimi için üzümler yetiştirilmektedir. Geleneksel yöntemlerle zeytinyağı ve sabun üretiminde de gereksinimleri karşılayacak nicelik ve niteliklere ulaşılması düşünülmektedir.

Pastoral Vadi'nin atölyelerinde konuklar ve çiftlik ailesinin emekleriyle üretilen, turşular, konserveler, reçeller, tarhana ve eriştelere, kurutulmuş sebze ve meyveler üretilmektedir. Organik beslenme diyeti için çiftliğe gelen konuklara sunulacak alternatiflerin sayısı konukları memnun edecek düzeydedir.

Pastoral Vadi'de organik olarak üretilen ürünlerin doğal yöntemlerle hazırlanarak konuklara sunulması işletme mutfağının temel çalışma ilkesi olarak belirlenmiştir. Çiftlikte yetişmeyen ya da yetmeyen ürünleri, aynı tarz üretim yapan ya da güvenilen, geleneksel yöntemle üretim yapan köylülerden elde edilmektedir. Konuklara evlerde unutulmaya yüz tutmuş, restoranların mönülerinde rastlanmayan yöresel Akdeniz mutfağına özgü, geleneksel, yerel tatlar taşıyan yemeklerin yapılmasına önem verilmektedir.

Ekmeğe taş fırında yapılmakta, yemekler tandır ve ocakta odun ateşi kullanılarak geleneksel yöntemlerle pişirilmektedir. Yemek hazırlama işlemi aynı zamanda bir atölye çalışması olduğundan, konukların yemek hazırlama çalışmalarına katılması ile bilgi ve becerilerini paylaşıyor ve etkileşim sağlanmaktadır.

Etkinlikler

Çiftliğin tüm çalışma alanları gelen konuklar için birer atölye olarak planlanıp hazırlanmıştır. Misafirlerin özel ilgi alanlarına göre pek çok çalışma alanı ve etkinlik bulunmaktadır. Bu alan ve etkinliklerin içerikleri kısaca aşağıda açıklanmıştır.

Tarım atölyesi; konuklar ekolojik tarım üretiminin çeşitli aşamalarını oluşturan ve mevsime bağlı olarak değişen ekim-dikim, çapalama, hasat gibi etkinliklere katılım

bunlarla ilgili bilgi alışverişinde bulunabilmekte ve hatta kendi kalmış oldukları evin bahçesinde de bu uğraşlarını yerine getirebilme imkanına sahip olmaktadırlar.

Tarımsal üretim atölyeleri; konuklar mevsimine göre turşu kurma, reçel yapma, zeytinyağı çıkarma, şarap üretme gibi işleri gözlemleyebilmekte, kendilerinin bizzat katılımı ile bilgi, beceri ve deneyimlerini artırma ve kendilerinden de bir şeyler aktarma imkânı bulmaktadırlar.

Yerel kültür atölyeleri; konuklara topraktan çanak çömlek yapabilme, kilim dokuyabilme, ahşap oyma, sepet örme, yöresel yemekler yapmayı öğrenme fırsatları sunulmaktadır.

Sanat atölyeleri; misafirlere sezonluk ya da mevsimsel olarak açılan fotoğraf okulu, resim kursları, yoga kursları gibi sanatsal içeriği bulunan etkinliklere katılma fırsatı sunulmaktadır.

Çevre etkinlikleri; bu çerçevede yakın çevreye yapılan yürüyüşler ile eski maden yollarında yürüme, kanyonları keşfetme, Kargı Çayı'nın doğduğu havzada yaz mevsimi gibi sıcaklığın en üst düzeyde yaşandığı bölgede soğuk sulara yüzme, mevsime göre bölgenin fauna ve florasını inceleme ve yine ilkbahar ve sonbahar mevsimlerinde bölgede yetişen pek çok yenilebilen bitkilerden toplama, yöreye ait mantar çeşitleri (çıntar-kanlıca, göbek mantarı vb.) avlama imkânı bulunmaktadır.

Deniz etkinlikleri; Pastoral Yaşam Projesi'ne dahil olan Yonca Lodge'un bulunduğu sahilden denize girilmektedir. Sahilde yüzmek ve güneşlenmek dışında Yonca Lodge'un düzenlediği etkinliklere katılarak, sualtına serbest dalışları yapılmakta, adalar turunda deniz fenerini ziyaret etme imkânı bulunmaktadır.

Ayrıca yukarıdaki etkinliklere ilave olarak, ekolojik yaşamın bir parçası olmak isteyen misafirlere Pay katılımcısı olma imkânı da sunulmaktadır. Pay katılımcılarının aylık olarak belirli bir ücret katkılarının olması gerekmektedir. Bu katılımcılar ekolojik bir ortamda huzurlu bir tatilin yanında, ekolojik yaşam ve organik tarımın gelişmesine hem bireysel hem de ülke tarımı açısından makro seviyede katkıda bulunmuş olmaktadır. Pay katılımcılarına yılın herhangi bir zamanında ücretsiz olarak on gün süreyle her şey dahil tatil paketi sunulmaktadır. Yine tatillerinin dışındaki zamanlarda çiftlikte yapılacak ikinci ve sonraki tatillerinde kendilerine özel fiyatlar uygulanmaktadır. Bunların yanında pay katılımcılarına her ay e-posta yoluyla bir bülten gönderilmekte, yetiştirilen organik ürünlerden seçme ve satın alma imkânı sağlanmaktadır.

Araştırma Geliştirme Çalışmaları

Pastoral Vadi Ekolojik Yaşam Çiftliği, Buğday Derneği'nin başlattığı; UNDP (Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı) ve GEF (Küresel Çevre Fonu)-SGP (Küçük Destekleme Programı) desteğinde TaTuTa programı içinde yer almaktadır. TaTuTa gönüllü olmak için herhangi bir engel bulunmamaktadır. Gönüllülere konaklama, kahvaltı, öğlen ve akşam yemekleri, internet bağlantısı, sosyal ve kültürel etkinliklere katılım olanakları sunulmaktadır. Organik tarım hakkında bilgisini geliştirme ve kırsal kültür üzerine deneyim kazanma imkânına sahip olmayı düşünenlere önemli imkanlar sunulmaktadır. Organik tarıma ilgi duyan, 18 ve üstü yaştaki herkes gönüllü olarak çalışabilmektedir. Gönüllü olarak haftada 30 saat çiftlik işlerinde çalışması gerekmektedir. Bahçe ve atölyelerin yanı sıra, gerekli durumlarda ve konuk yoğunluğuna göre mutfakta da gönüllülerin yardımına ihtiyaç duyulabilmekte ve

gönüllülerin bu alanlarda da çalışmasına olanak sağlanmaktadır. Pastoral Vadiyi tercih eden misafirlerin ya da gönüllülerin en büyük avantajlarından birisi de çiftliğin devamlı olarak açık olmasıdır. Çiftliğin yıl içinde faaliyetleri aşağıda Tablo 1’de gösterilmiştir;

Tablo 1: Pastoral Vadi’de Yıl Boyu Yapılan Etkinlikler

AY	ÇİFTLİK İŞLERİ
Ocak	Ağaç budama, fidan, tohum, sebze (sarımsak vb.) dikimi, tarla hazırlıkları, atla sürüm, turunç reçeli yapımı
Şubat	Ağaç budama, fidan, tohum, sebze (sarımsak vb.) dikimi, tarla hazırlıkları, atla sürüm, peyzaj bitkilerinin dikimi, arpa ekimi.
Mart	Valencia portakalı hasadı, yeşil gübreleme, kışlık soğan dikimi, yazlık sebze tohumlarının fidelenmesi, kurutmak için papatya toplanması, kuzu otlatma, limon hasadı.
Nisan	Sebze ekilecek tarlaların sürümü, gübreleme, tarhların sebzelere göre ayırımı, fidelikten tarlaya yazlık sebze fidelilerinin dikimi (şaşırma yapılması), bazı ağaçların aşılması, bakla, bezelye, enginar toplama ve konservelerinin yapımı, çilek çapalama.
Mayıs	Ağaç ve sebzeleri sulamaya başlama, arıkların açılması, çapalama, sebzelere gübre şerbeti verilmesi, gelincik şurubu yapımı, erik ve kapari toplama, kapari salamurası yapımı.
Haziran	Tarladaki yabancı otlarla mücadele, çapalama, yazlık sebze erken olanların hasadı, koyun kırkma, tatlı sorgun ekimi, erkenci şeftali hasadı, çilek hasadı, kapari toplama ve salamura yapımı.
Temmuz	Yazlık sebze hasadı, sulama, yabancı otlarla mücadele, erişte yapımı, bulgur yapımı, çilek reçeli yapımı, mısır ekimi.
Ağustos	Kışlık tohumların fideliğe ekilmesi, her hafta yazlık sebze fidanı ve meyve ağacı sulama, yazlık sebze hasadı, erişte yapımı, sebze ve meyve kurutma, salça yapımı, sebze konserveleri yapımı, mısır inciri toplama ve marmelat yapımı.
Eylül	Kışlık sebzeler (lahana, pırasa, fiğ, bakla vs.) için tarla sürümü, kışlık sebzelerin ekimi, tarhana yapımı, salça yapımı, turşu yapımı, sebze konserveleri yapımı.
Ekim	Nar hasadı, Nar şarabı yapımı, tarladaki yazlık sebze yerlerinin sürülmesi, yabancı ot mücadelesi, zeytin toplama, zeytin sıkılması, zeytinyağı yapımı, sofralık zeytin hazırlanması, bağbozumu, üzüm şarabı yapımı
Kasım	Gübreleme, ayva toplama, ayva şarabı ve reçeli yapımı, tarla sürümü, sabun yapımı.
Aralık	Gübreleme, ayva toplama, ayva şarabı ve reçeli yapımı, tarla sürümü.

Pastoral Vadi Müşterilerinin Profili

İşletmeyi ziyaret eden misafirlerin büyük bir çoğunluğu büyük şehirlerde ikamet etmektedir. Ziyaretçilerin eğitim seviyelerinin yüksek olması ve orta yaş grubu tüketici kitlesi içerisinde yer alması ziyaretçi grubunun ayırıcı özellikleri arasındadır. Doğa temelli tatil yapmak isteyen ziyaretçiler, yoğun iş yaşamı, şehirlerin gürültü ve kalabalığından uzaklaşmak, yerel ve kültürel değerleri tanımak ve tecrübe edinmek amacıyla böyle bir tatile yönelmektedirler. Ayrıca bunun yanında hem deniz hem de arda kalan zamanlarda doğa temelli bir etkinlik içerisinde bulunmak isteyen tüketicilerinde bulunduğu ifade edilmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Dünya genelinde turizm hareketlerinin gün geçtikçe değişik destinasyonlara kaymakta olduğunu, özellikle yeni bölgeler ve alternatif turizm türlerine olan ilginin arttığını bu alandaki kuruluşların yıllık istatistiksel verilerine dayanarak söylemek hiç de yanlış olmayacaktır. Bunun bir sonucu olarak da turizm hareketlerine katılan insanlar tarafından, klasik kabul edilen turizm bölgelerine nazaran yeni bölgeler tercih edilmekte, yeni turizm ürünlerine olan talep artışı da buna paralel olarak gelişim göstermektedir.

Özellikle küresel ısınma, biyolojik çeşitliliğin gün geçtikçe azalması, gelir seviyesindeki artış, şehirleşme sonucu artan stres, insanların doğal ürünlere olan ilgisi ve doğayla iç içe olma tutkusundan dolayı eko turizm kapsamında faaliyet gösteren ekolojik çiftliklerin bu alanda yeni pazarlanabilir ürünler olarak gelişim gösterdiği görülmektedir. Çalışmanın ana konusunu oluşturan Pastoral Vadi Ekolojik Yaşam Çiftliği'nde kırsal yaşamla bütünleşme, doğayla ve doğallıkla buluşup yerel kültür atölyelerinde el becerisi geliştirme, toprakla geçirilen zaman sonucu stresten uzaklaşma, yılın 12 ayı tatil yapabilmeye olanağı gibi pek çok aktivitede bulunma imkânı mevcuttur. Aynı zamanda bütün bu faaliyetler gerçekleştirilirken insan sağlığı ve özlenen tatlar açısından organik ürünlerle beslenme imkânları da bulunmaktadır.

Pastoral Vadi, bulunduğu destinasyonda turizmde ürün çeşitliliğinin en önemlileri arasında yer alan eko turizm, çiftlik ve tarım turizmi konsepti ile faaliyet göstermekte ve sadece sözü edilen avantajların elde edilmesi ve korunması yanında, özellikle turizm kaynakları arasında ilk sıralarda yer alan doğal kaynakların korunarak kullanılması açısından da avantajlar sağlamaktadır. Pastoral Vadi'yi ziyaret eden konukların genel olarak yüksek eğitim düzeyine sahip, orta yaş grubu, yerel değerlere ve kültüre meraklı, büyük şehirlerde ikamet eden kitleden oluştuğu görülmektedir.

Eko turizm çalışmalarının doğru yönetilmesi yöre halkı ve buradaki sanayi kuruluşlarının daha dikkatli olması ve doğa bilinçlerine katkı sağlamakta, turizm işletmeleri ve çevreleri arasında çevrenin korunması ve yaşatılması konusunda doğal bir bağda ortaya çıkarmaktadır (Hunter, 2002; Weaver, 2006). Kitle turizmindeki plansız ve kontrolsüz gelişmelerin yol açtığı olumsuzluk, yarattığı çevresel etkiler ve destinasyonların sürdürülebilirliği açısından doğa merkezli işletmelere olan ihtiyaç günden güne kendini hissettirmektedir. Bu durum bölgenin bir turizm destinasyonu olarak sürdürülebilirlik ve eko turizm bağlamında önemli bir imaj yaratmasına da yardımcı olacaktır.

Çalışmanın konusunu oluşturan işletme, seyahat eden tüketici grubu ve yöre halkının çevre bilincine katkı sağlaması, yerel-kültürel değerlerin korunması ve yaşatılması konusundaki gösterdiği çaba, turizmin birincil kaynağını oluşturan doğanın korunmasındaki hassasiyeti, bulunduğu destinasyonun sürdürülebilirliğine sağlamış olduğu katkılar vb. nedeniyle seçilmiş olup örnek olay yöntemi ile incelenmiştir.

Teşekkür: Pastoral Vadi işletme yöneticisi Sayın Ahmet KİZEN beyefendiye araştırmaya sağladığı katkılarından dolayı teşekkür ederiz.

KAYNAKÇA

- Baloğlu, S. ve McCleary, W.K. (1999). U.S. International Pleasure Travelers' Images of Four Mediterranean Destinations: A Comparison of Visitors and Non-Visitors, *Journal of Travel and Tourism Research*, Vol: 8, N: 2, Sage Publications, Canada, pp. 144-151.
- Can, E. (2007). Alternatif Turistik Ürün Çeşitlendirme ve İmaj Politikası, *Bayramiç Sempozyumu* (Edi.: Osman Demircan, Adnan Çevik ve Murat İldirir) Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Yayınları. 03-05 Ağustos 2007. Bayramiç. s. 23-27.
- Che, D. (2006). Developing Ecotourism in First World, Resource-Dependent Areas. *Geoforum* 37: 212–226.
- Çakılcıoğlu, M. (2009). Sürdürülebilir Turizm Örneği İçin Örnek Bir Bölge: Bozcaada, <<http://www.kentli.org/makale/bozcaada.html>> Erişim Tarihi: 25 Ağustos 2009.
- Çıkın, A., Çeken, H. ve Uçar, M. (2009). Turizmin Tarım Sektörüne Etkisi, Agro-Turizm ve Ekonomik Sonuçları, *Tarım Ekonomisi Dergisi*, ISSN: 1303-0183.
- Emekli, G. (2002). Sürdürülebilir Turizm Yaklaşımı İle Urla (İzmir) Kıyılarının Değerlendirilmesi. *Türkiye'nin Kıyı ve Deniz Alanları IV. Ulusal Konferansı*, 5-8 Kasım 2002, Bildiriler Kitabı, 1. Cilt, s: 547-557, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Gündüz S. (2004). Ankara İli Kalecik İlçesinde Tarımsal Turizme Uygun Alanların Saptanması ve Tarımsal Turizm Modelinin Oluşturulması Üzerine Bir Araştırma, (Basılmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Hacıoğlu, N. (2000). *Turizm Pazarlaması*, Bursa: Vipaş A.Ş.
- Hacıoğlu, N. ve Avcıkurt, C. (2008). *Turistik Ürün Çeşitlendirmesi*, Nobel Yayın Dağıtım. Ankara.
- Hall, M.C. ve Page, S.J. (2006). *The Geograph of Tourism and Recreation: Environment, Place and Space*. Glasgow. Francis Group.
- Haywood, K.M. (1988) Responsible and responsive tourism planning in the community. *Tourism Management* 9(2), 105–18.
- Hunter, C. (2002) *Aspects of the sustainable tourism debate from a natural resources perspective*. İçinde: Sustainable Tourism: A Global Perspective (Editörler: R. Harris, T. Griffin ve P. Williams). İngiltere. Butterworth-Heinemann. s: 3–24.
- Karasar, N. (2002). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Nobel Yayın Dağıtım. Ankara.
- Kılınç, İ, Atay, L. ve Mesci, M. (2009). Turistik Ürün Çeşitlendirme Aracı Olarak Şarap Turizmi: Çeşme Örneği. *10. Ulusal Turizm Kongresi*, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu, 21-24 Ekim, Mersin Üniversitesi, 241-250, Mersin,
- Kozak, A.M. ve Bahçe, A.S. (2009). *Özel İlgi Turizmi*, Detay Yayınları, Ankara.
- Köklü, N. (1994). Örnek Olay Çalışma Metodları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi* 27 (2): 771-779.

- Kurdoğlu, O. (2001) Koruma Alanları ve Eko turizmin Karadeniz Bölgesi Açısından İrdelenmesi *Türkiye Ormancılar Derneği Yayını*, Orman ve Av, Sayı 4, s.4.
- Küçükaltan, D. (2002). Tarım Turizmi ve Türkiye’de Tarım Turizmi İşletmeciliği. *2.Turizm Şurası Bildirisi* 1. Cilt. ss.143-159 Ankara, 12-14 Nisan.
- Küçükaltan, G. ve Yıldız. Ö.E. (2009). Turistik Ürün Çeşitlendirme Aracı Olarak Şarap Turizmi: Çeşme Örneği. *10. Ulusal Turizm Kongresi*, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu, 21-24 Ekim, Mersin Üniversitesi, 1141-1155, Mersin,
- Küçükaslan, N. (2007). *Özel İlgi Turizmi*, Ekin Yayınevi. Ankara.
- Oral, S. ve Tavmergen, I. (1998). Tourism Development of Turkey. *Annals of Tourism Research*, Volume 26, Issue 2, 1, pp. 449-451.
- Robson, C. (2002). *Real World Research*. Blackwell Publishers.
- Swanson, M.A. (1992), Ecotourism: Embracing the New environmental Paradigm. International Union for Conservation of Nature and Natural Resources (IUCN) 4. World Congress on National Parks and Protected Areas, Venezuela (10–12 Şubat).
- T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı (2007). *Türkiye Turizm Stratejisi 2023*. Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü. Yayın No: 3085. Ankara.
- Tosun. C., Bilim, Y., Temizkan R. (2003).Türkiyenin Alternatif Turizm Potansiyeli ve Güncel Sorunları Konferansı,) Ankara Üniversitesi, Çankırı Meslek Yüksekokulu ve Çankırı Valiliđi, Çankırı, 3-4 Mayıs (May) 2003; Available at: <<http://cmyo.ankara.edu.tr/~iktisad/TURKONF/program.htm>. (Turkish)>
- Turizm Yatırımcıları Derneği (2010). Türkiye Turizmi İle İlgili Seçilmiş Veriler 2009. <<http://www.ttyd.org.tr/tr/page.aspx?id=1823>>, Erişim Tarihi: 19.10.2010.
- UNWTO. (2009). Tourism Highlights 2009 Edition, <http://www.unwto.org/facts/eng/pdf/highlights/UNWTO_Highlights09_en_HR.pdf>, Erişim Tarihi: 24.04.2010.
- Veal, A.J. (2006). Research Methods for Leisure and Tourism: A Practical Guide, Third Edition, Financial Times - Prentice Hall /Pearson Education, Harlow, England.
- Wearing, S. ve Neil, J. (2009). Ecotourism: Impacts, Potentials and Possibilities?. Oxford, UK. Butterworth-Heinemann Publishing <<http://www.sciencedirect.com/science/book/9780750662499>> Erişim Tarihi: 19.10.2010.
- Weaver, D. (2006) *Sustainable Tourism: Theory and Practice*. Amsterdam. Heinemann,
- Yıldırım, A. ve Şimşek. H. (2000). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri. Gözden Geçirilmiş İkinci Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, Z. ve Kalağan, G. (2009). Alternatif Turizm Kavramı ve Çevresel Etkileri, <http://www.yerelsiyaset.com/pdf/kasim2008/9.pdf> Erişim Tarihi: 24.04.2010.
- Yılmaz, H. (2008). Turizm Çeşitlendirilmesi Kapsamında Eko turizm Ürünü Olarak Tatil Çiftlikleri: Türkiye’deki Tatil Çiftliklerine Yönelik Swot Analizi, (Basılmamış Doktora Tezi), Afyon: Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı.

Yin, R. (1994). Case Study Research: Design and Methods (2nd ed.). Beverly Hills, CA: Sage Publishing.

(1)<http://www.kultur.gov.tr/TR/Genel/t.ashx?F6E10F8892433CFF7EE1F1486EE5030EF7D3E2A2B65A2902> Erişim Tarihi: 24.04.2010.

(2)<http://www.isgucdergi.org/?p=makale&id=222&cilt=6&sayi=2&yil=2004>, Erişim Tarihi: 24.04.2010.

Alternative Tourism and Ecological Farms on Creating Diversification of Tourism Product: Example of Pastoral Valley

Burhan KILIÇ
Muğla Üniversitesi
burhankilic1@mu.edu.tr

Alper KURNAZ
Muğla Üniversitesi
alper_kurnaz@hotmail.com

Introduction

In recent years because the consumers have taken part in tourism mobility repetitively and they have gradually tended to choose alternative tourism products instead of classical tourism products, it is seen in a sensible degree that there is an increase in demand and growing supply in alternative tourism. Since the beginning of 1990's, the tendency of touristic consumers have intensively appeared from classical tourism products called sea, sand and sun trilogy to products that are individual and require special interest. There are a great many reasons for this tendency such as satisfaction level for classical tourism product, demand in discovering different cultures, shortening distances between countries, growth in education and income level, increase in third age tourists who have solved their economic problems and have desire in joining cultural and sport activities. Tourism investors have begun to lead their investments according to wishes of the demand to reposition their place in the market.

There has been diversification in tourism product with the help of the change in the demand in consequence of the investments generated. Product Diversification in tourism can be defined as making historical, social, cultural, natural etc. resources that are in the structure of tourism entity or destination apart from a classical tourism product accessible, supporting these resources by opportunities of entity that produce touristic product and presenting these resources at the service of tourism consumers.

In the context of product diversification, one of the tourism varieties which arises as an alternative for classical tourism is ecotourism. Ecotourism as a term has become popular with sustainability discussions and gaining importance of tourism environment relations and in recent years it has been often used. Ecotourism is much wider topic than mobility of nature lovers and tourists who are sensible for environment. In reality, this topic is an integration of environmental, economic and social relations. As a definition made by International Nature Protection Association, ecotourism is a travel and visit which is liable to unspoilt natural areas environmentally, supports protection of nature and cultural resources by understanding them, provides socio-economic profit for local people and has a low effect for visiting.

Purpose

The study was done owing to changing tourist profile and Pastoral Valley Ecological Farm Life which comes out as one of the alternative tourism investments as a result of changing tourist profile and serves in the concept of ecotourism, agricultural and farm tourism and its being an example entity as a topic of tourism product diversification. Besides, this study was done on the purpose of emphasizing the

significance of tourism product diversification studies. In this study primarily the terms, alternative tourism and product diversification were defined. Following, Pastoral Valley Ecological Farm Life was examined in the scope of ecotourism and farm tourism which are one of the alternative tourism and expected by tourists who are going to increase in number in the future and sensible for environment and nature, look for natural fabric and values, miss and want to have natural life areas in the city life.

Method

In this study, case study method which is one of the qualitative research methods was used. The reasons why this method was chosen are the demand to examine the topic of the study in its living environment and the method's giving a chance to collect information in depth, having the research centre with unique features and having no studies done so far. Another reason why this method was chosen is allowing for developing new theories by giving opportunity to get detailed information about any topic, entity and region. The data collection tools are interview in this study, observation and document analysis.

Conclusion

Day by day the tourism mobility of the world is moving to different destinations, the interest particularly for the new regions and various tourism types is rising. As a result of this, the new destinations are preferred more than classical tourism regions by the people who are in tourism mobility and increase in demand is making progress concordantly.

Owing to especially global warming, decrease in biological variety day by day, increase in income level, growing stress on account of urbanization, desire for natural products and ambition for getting in touch with nature, ecological farms have progressed as new marketable products in tourism. In Pastoral Valley Ecological Farm Life which is the main topic of the study, there are many opportunities like integration with rural life, developing hand skills in the local culture workplaces by meeting nature and naturality, going away from stress by spending time with soil, being able to travel during the whole months of the year. Moreover, when all activities are implemented, there is a chance to utilize nutrition opportunities of organic products for human health.

Pastoral Valley serves in the context of ecotourism, farm and agriculture tourism which are the most important tourism diversifications. Besides, it helps not only provide and protect the advantages mentioned but also use natural resources that take place near the top particularly among tourism resources by protecting them. Because of the negativities and environmental effects that are caused by uncontrolled and unplanned developments in mass tourism and to provide sustainability of destinations, the need in nature centred entities are increasing day by day. It is seen that guests who visited Pastoral Valley, generally are comprised of a mass which has high education level, middle-age group, interested in local values and cultures and lives in metropolis.

Business which is subject of the study were chosen because of the reasons such as contribution of travelling consumer group and local people to environmental awareness, its effort to protection and maintain local-cultural lives, the sensitivity to save the nature which is the primary source of tourism, the contribution to help the sustainability of the destination. And it has been examined by the case study method.